

Its necessity is also highlighted by the fact that for the first time in 2019-20 academic year in Armenia, by the initiative of Pedagogy and Education Development Center in the faculties of YSU in last year of bachelor degree course is taught the subject "Educational Technologies".

Thus, this article is devoted to define the content of the concepts of modern pedagogical and educational technologies, as well as to the comparative analysis of traditional and modern educational technologies.

Keywords: *Technology, Pedagogical technology, educational technology, traditional teaching, modern teaching, modern methods, of teaching, interactive method of teaching, collaborative teaching.*

References:

1. Pasi Sahlberg, Small Group Learning in Mathematics, University of Helsinki, Finland, 2003.
2. Modern pedagogical approaches. Pedagogical theories of the twentieth century , -E. "Noyan Tapan", 2005, 407 pages.
3. Petrosyan H. H., Modern technologies of teaching, Volume I, -E, An-John Publishing House, 2008, 314 pages.
4. Ayvazyan E. E., Mathematics teachingmethod, YSU Publishing, -E, 2016, 202 pages.
5. Collaborative learning. Manual, -E., Antares, 2006, 122 pages.
6. Guzeyev V. V., Planning the Results of Education and Educational Technology.- M., Nar. Education, 2001.
7. Li D. Practice of Group Training. St. Petersburg, 2001.

Материал был представлен и отправлен на рецензию: 10.02.2020

Принято к публикации: 05.05.2020

Рецензент: канд. пед. наук, доцент Самвел Асатрян

The material was submitted and sent to review: 10.02.2020

Was accepted for publication: 05.05

Reviewer: Assoc. Prof., Ph.D. Samvel Asatryan

**ՈՒՍՈՒՑՉԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԱՐԺԵՀԱՄԱԿԱՐԳՆ ՈՒ
ԳՈՐԾԱՌՈՒՅԹՆԵՐԸ**

Աշիկյան Արմենուհի

*Երևանի պետական համալսարան,
Հայաստան*

Համառոտ ներածական: Հոդվածի շրջանակներում քննարկվում է ուսուցչի գործունեության մանկավարժական արժեհամակարգը՝ նրա ոչ միայն մասնագիտական գիտելիքներն ու կարողությունները, այլև մարդ-կերպարը, որը նոր ժամանակին համահունչ երիտասարդ սերնդի մեջ արժեհամակարգ է ձևավոր-

րում՝ վերախմաստավորելով արժեքային կողմնորոշումները, մարդ, որի աշխատանքի որակից է կախված սերնդի ու պետության ապագան:

***Բանալի բառեր** - Մանկավարժական արժեհամակարգ, կրթության որակ, մասնագիտական կարողություններ և հմտություններ, մանկավարժական տակտ, մանկավարժական վարպետություն, անձի ձևավորում, սոցիալականացում, մանկավարժական մշակույթ:*

Հիմնախնդիրը: Մեր օրերում կրթության ոլորտում բարեփոխումների համատեքստում կարևորվում է կրթական գործընթացում անմիջականորեն ներգրավված կողմերի՝ սովորողների և դասավանդողների դերակատարությունը: Այս խնդրում մեծ է հատկապես ուսուցչի դերը, նրա մանկավարժական արժեհամակարգը, որի մասնագիտական և մարդկային բարձր կուլտուրայով, հանրագիտարանային իմացությամբ, իր գործի նկատմամբ անհուն սիրով են պայմանավորված ժամանակակից սերնդի արժեհամակարգի ձևավորումը, կրթության որակը և արդյունքը:

Հիմնախնդրին առնչվող արդիական հետազոտությունների և հրատարակությունների վերլուծություն: Հիմնախնդրի վերաբերյալ խոր և համապարփակ ուսումնասիրությունները (Արակелов Г. Г., Киселева О. О., Пионова Р. С., Федорова С. Н.) փաստում են, որ նշված հիմնախնդիրը քննության առարկա է եղել բոլոր ժամանակներում: Այսօր նույնպես այն արդիական հնչեղություն ունի և պահանջում է ժամանակաշրջանին բնորոշ նորովի մոտեցում:

Հիմնախնդրի շրջանակներում իրականացվող հետազոտության նպատակը: Հիմք ընդունելով տարբեր դարաշրջանների հեղինակների ուսումնասիրությունները՝ հողվածում կարևորվում է ուսուցչի գործունեության մանկավարժական արժեհամակարգը, որն իրար է կապում տարբեր ժամանակներ ու սերունդների, փոխանցում և տարածում ինչպես ազգային, այնպես էլ համամարդկային մշակութային արժեքները, ձևավորում ապագայի սերունդը:

Հետազոտության նորույթը: Սույն հողվածի շրջանակներում նորովի են մեկնաբանվել 21-րդ դարի ուսուցչի կերպարը, գործունեության մանկավարժական արժեհամակարգը, գործառույթները՝ այն դիտարկելով որպես «յուրահատուկ արվեստ», որով և պայմանավորված է մարդկության քաղաքակրթության ապագան:

Հիմնական նյութի շարադրանքը: Բարեփոխումների ընթացքը կրթության համակարգում բազմաբևեռ գործընթաց է, որն անմիջականորեն առնչվում է նախևառաջ շահակիցներին՝ կրթության ոլորտում առկա խնդիրներում շա-

հագրագրված բազմաթիվ խմբերին: Դրանցից թերևս առավել մեծ դերակատարություն ունեն կրթական գործընթացներում անմիջականորեն ներգրավված կողմերը՝ սովորողներն ու դասավանդողները: Դժվար է պատկերացնել, որ առանց վերջիններիս անմիջական մասնակցության և շահագրգռվածության բարեփոխումների ընթացքը կարող է հաջողությամբ պսակվել:

Կրթության հայեցակարգը ժամանակակից աշխարհում բխում է այն սկզբունքից, որ կրթությունն այժմ ոչ միայն հասարակական, ազգային արժեք է, այլև յուրաքանչյուր անձի կրթական պահանջմունքների բավարարման ասպարեզ: Ուստի կրթության որակը և արդյունքը նախևառաջ պայմանավորված են դասավանդող մանկավարժի դերով և գործառույթներով, նրա դասընթացի ծրագրի կազմման, նպատակների և կրթական արդյունքների ձևակերպման կարողություններով: Այդ է պատճառը, որ «Հանրակրթության պետական կրթակարգում» նշվում է, որ «ուսուցիչը պետք է գիտակցի բարեփոխումների անհրաժեշտությունը և դրանցում մասնակցության կարևորությունը, ունենա մասնագիտական անհրաժեշտ պատրաստվածություն և բարոյական որակներ, կարևորի սովորելու և սովորեցնելու ժամանակակից մեթոդները, մշտապես կատարելագործի մասնագիտական կարողությունները, պարբերաբար մասնակցի վերապատրաստման դասընթացների, զբաղվի ինքնակրթությամբ»: [1,15] Կարևոր է նաև այն, թե ինչ տիպի գործունեություն և ներգրավվածություն ունի 21-րդ դարի սովորողը կրթության համակարգում, նրա հետաքրքրվածությունը կրթվելու վերաբերյալ, ինչպես է վերաբերվում սովորելուն և ուսումնական գործընթացին:

Մանկավարժություն գիտության զարգացման ողջ ընթացքը փաստում է, որ նոր ժամանակի սկիզբը նոր դպրոցի ծնունդն է եղել, քանզի նոր պայմանները բոլորովին նոր պահանջներ են ներկայացրել թե՛ դպրոցին, թե՛ ուսուցչի և թե՛ սովորողին [2, 15]: Դպրոցն այն սոցիալական ինստիտուտն է, ուր դրվում է երեխայի գիտելիքների, կարողությունների ու հմտությունների հիմնաքարը, որտեղ նա ձևավորվում ու զարգանում է որպես անհատականություն: Իսկ այս ամենի մեջ իր ուրույն տեղն ու դերն ունի ուսուցիչը, որի առաքելությունն է զարգացնել երիտասարդ սերնդի գիտական աշխարհայացքը, ազգային գիտակցությունն ու իդեալները: Եվ պատահական չեն ֆրանսիացի գրող Վիկտոր Հյուգոյի խոսքերը, որ «մարդկության գալիքը ուսուցչի ձեռքերում է», իսկ մեր հայրենակից Ա. Իսահակյանն ասել է. «Հզոր է այն ազգը, որն ունի լավագույն ուսուցչություն»: Չէիս մանկավարժ Յ. Ա. Կոմենսկին ուսուցչի գործունեությունը համարել է յուրահատուկ արվեստ, որին ներհատուկ են մարդկային բարձր

կուլտուրան, հանրագիտարանային իմացությունը, ազնվությունը, խոսքին կատարյալ տիրապետելու արվեստն ու անհուն սերն իր գործի նկատմամբ:

Յուրաքանչյուր մասնագիտական գործունեություն ենթադրում է որոշակի պահանջներ նրանցով զբաղվողների նկատմամբ. այն է՝ մասնագիտական կուլտետենցիա, մանկավարժական տակտ, գիտելիքների կիրառման կարողություններ և հմտություններ, հաղորդակցման կուլտուրա և այլն: Ուսուցիչն այն մասնագետն է, որն իրար է կապում տարբեր ժամանակներ ու սերունդների, փոխանցում և տարածում ինչպես ազգային, այնպես էլ համամարդկային մշակութային արժեքներ, ձևավորում ապագայի սերունդը: Ուստի ուսուցչի առաքելությունը միայն գիտելիքներ փոխանցելը, առարկայական ծրագրերի յուրացումն ապահովելը չէ. ուսուցիչն արժեհամակարգ է ձևավորում նոր պայմաններին համահունչ՝ վերախմաստավորելով արժեքային կողմնորոշումները, բարոյամշակութային արժեհամակարգի ազգային, համամարդկային արժեքների ձևավորումը դիտարկելով որպես մեկ ամբողջական մանկավարժական համակարգ [5, 68]:

Այս իմաստությունն արդիական է նաև մեր օրերում: Այն իր մեջ խտացնում է ուսուցչի աշխատանքի սոցիալական և մարդասիրական ողջ իմաստը: Ժառանգելով բոլոր ժամանակների ու ժողովուրդների առաջավոր մանկավարժների աշխատանքի սկզբունքն ու փորձը՝ ուսուցչությունը ներկայանում է որպես ժամանակակից հասարակության ստեղծագործ ուժ, սովորեցնում աշակերտներին տարբերել իսկական գիտելիքը կեղծից, որակյալը՝ անորակից, դատել առողջ, ճշմարտությանը հասնել սեփական փորձով ու գիտելիքներով: Հետևապես ժամանակակից կրթության առաջնային նպատակը ոչ այնքան գիտելիքներ փոխանցելն է, որքան այդ գիտելիքներով զինելով՝ ինչ-որ բան փոխելը [3, 146]:

Կրթության ավանդական բովանդակությունը հիմնվել է «գիտելիքներ, կարողություններ, հմտություններ» հայտնի սկզբունքի վրա: Այդ սկզբունքում գիտելիքի բաղադրիչը միշտ գերակայող է եղել: Սա բնական էր, քանի որ ավանդական կրթահամակարգում գիտելիքը դիտարկվել է որպես նպատակ: Ժամանակակից աշխարհում գիտելիքն արդեն ռեսուրս է, միջոց: Կրթության համար գիտելիքը ելակետ է, իսկ նպատակը՝ գիտելիքը կիրառելը, նրանով նորանոր որակների ձեռքբերումը: Այս համատեքստում «դպրոց» սոցիալական ինստիտուտի նպատակից ու առաջադիր խնդիրներից են բխում վերախմաստավորվող բարոյամշակութային արժեհամակարգում ուսուցչին ներկայացվող ժամանակակից պահանջները: Կրթական նոր հարացույցի անձնակողմնորոշիչ ուղղվածությունը, ինովացիոն գործընթացների ներդրումը ենթադրում են

ուսուցչի ինովացիոն նոր տիպի ձևավորում, նորովի մոտեցում նրա անձին ու մասնագիտական գործունեությանը, որի խնդիրն է սովորեցնել մտածել, տրամաբանել, հաղորդակից դարձնել ազգային և համամարդկային արժեքներին, հոգեկերտվածքին: Հիրավի, նման սոցիալական պատվերն իրականացնելիս կարևորվում են համապատասխան մասնագիտական դաշտում ուսուցչի դիրքորոշումները, արժեհամակարգը, ձեռքբերումները, որով և պայմանավորված է սովորողների անձի ձևավորման և սոցիալականացման գործընթացի արդյունավետությունը: Հետևաբար, վերջինս երկկողմանի գործընթաց է, որում կարևորվում է նաև սովորողի դերակատարությունը: Ավելին, աշակերտը ստանում է իրեն բացահայտելու, իր պահանջներն ու հետաքրքրությունները բավարարելու, ինքնահաստատվելու, ինքնաիրացվելու հնարավորություն: Ընդ որում, բոլոր գործընթացներն ու փոփոխությունները, որոնք իրականացվում են կրթության համակարգում, կարող են դիտարկվել արդյունավետ, եթե նրանք բարձրացնում են սովորողների մոտիվացիան, ներգրավվածությունը՝ նպաստելով կրթության որակի բարելավմանը: Հակառակ պարագայում, եթե չկա համագործակցություն, առաջընթաց, ուրեմն իրականացվող փոփոխություններն անարդյունավետ են:

21-րդ դարի երեխան կարող ուժ է իր պատկերացումներով, աշխարհընկալմամբ ու տեղեկացվածությամբ: Ուստի անհրաժեշտ է մանկավարժորեն ճիշտ օգտագործել այս ամենը՝ ի նպաստ երեխայի բարօրության: Դրա համար անհրաժեշտ են որոշակի քայլեր, որոնք կապահովեն գործընթացի արդյունավետությունը: Նախ՝

- ուսուցիչն ինքը պետք է փոխվի, հզորանա, քայլի ժամանակի պահանջներին համընթաց,
- դպրոցը պետք է վերակառուցվի՝ զերծ մնալով կարծրատիպերից,
- ուսումնական և մասնագիտական միջավայրի ապահովում,
- ուսուցչի գործունեության մանկավարժական արժեհամակարգի ձևավորում:

Ուսուցչի մանկավարժական գործունեությունը պետք է կառուցել այնպես, որ այն կրի մարդասիրական բնույթ: Արդյունքում գործունեության բովանդակությունը նույնպես կունենա նմանատիպ ուղղվածություն [4, 267]:

Մանկավարժական արժեքներն անմիջականորեն ազդում են մանկավարժի կատարելատիպերի (իդեալների), մասնագիտական ընդունակությունների զարգացման, վարպետության, սովորողների հետ փոխհարաբերությունների ձևի և բնույթի վրա:

Խնդիրները քիչ չեն, սակայն վերոնշյալ փոփոխությունները հնարավորինս կապահովեն 21-րդ դարի նոր սերնդի համակողմանի զարգացումն ու արժեհամակարգի ձևավորումը:

Ուսուցչի գործունեության մանկավարժական արժեհամակարգը դիտարկելիս առանձնացվում են նաև նրա իրազեկության ձևավորման մի շարք գործառույթներ.

❖ **Կրթական** – Հիմք ընդունելով ուսուցման գիտականության սկզբունքը՝ սովորողների մեջ ձևավորում է աշխարհի մասին համապարփակ, հիմնարար գիտելիքների համակարգ:

❖ **Դաստիարակչական** – ձևավորում են սովորողների կրթամշակութային պատկերացումները, վարքագծային նորմերը, արժեհամակարգը:

❖ **Զարգացնող** – Ածանցյալ է վերոնշյալ 2 գործառույթներին, քանզի նրանցով են պայմանավորված սովորողի անձի ձևավորումն ու զարգացումը, էթնիկական սոցիալականացումը՝ որպես ինքնուրույն գործունեություն ծավալող սուբյեկտի:

❖ **Օգնող-աջակցող** – Մանկավարժական աջակցությունը երկարատև գործընթաց է, որն ուղղված է սովորողի անձի լիարժեք ձևավորմանն ու զարգացմանը: Այն մշտական ներգործություն է սովորողի կյանքում, որի արդյունքում ստեղծվում են մանկավարժական այնպիսի պայմաններ և բարենպաստ միջավայր, որոնք բարերար ազդեցություն կունենան սովորողների զարգացման և արժեհամակարգի ձևավորման վրա: Այն ուսուցչի «քողարկված ներկայությունն է» սովորողի կյանքում, որի դեպքում երեխան կարող է ինքնուրույն լուծել սեփական խնդիրները:

Եզրակացություն: Այսպիսով, 21-րդ դարի ուսուցչի կարևոր նպատակը ոչ միայն գիտելիքներ փոխանցելն է, այլև երեխայի ուղղորդված ինքնազարգացումն ու արժեհամակարգի ձևավորումը, վերջինիս համար համապատասխան պայմանների ստեղծումը, նրա համար լիարժեք ազատության տարածք ապահովելը, օգնությունը՝ կառուցելու սեփական կյանքն ու աշխարհայացքը, դառնալու իր կյանքի ակտիվ դերակատարը:

Օգտագործված գրականության ցանկ

1. Հանրակրթության պետական կրթակարգ, Երևան, 2004:
2. Араkelов Г.Г., Жариков Н.М., Учителям и родителям о психологии подростка, М., Высш. шк., 1990.
3. Киселева О.О., Теория и практика развития профессионально-педагогического потенциала учителя, М., 2002.
4. Пионова Р.С., Педагогика высшей школы. Учеб. пособие, Минск., 2005.
5. Федорова С.Н., Этнокультурное развитие детей, М., 2014.

СИСТЕМА ЦЕННОСТЕЙ И ФУНКЦИИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ УЧИТЕЛЯ

Ашикян Арменуи

*Ереванский государственный университет,
Армения*

Аннотация

В данной статье исследуется система педагогических ценностей деятельности учителя, рассматриваются не только его профессиональные знания и практические умения, но и образ человека, который способствует формированию национальных, общечеловеческих и морально-культурных ценностей как одну целостную педагогическую систему в соответствии с развитием нового поколения.

Ребенок XXI века наделен силой своего воображения, мировоззрения и осознанности. Поэтому необходимо все это педагогически правильно использовать на благо ребенка. Для этого необходимы определенные шаги, которые обеспечат эффективность процесса. В этом случае велика роль учителя, который связывает разные времена и поколения, передает и распространяет как национальные, так и общечеловеческие культурные ценности и формирует поколение будущего.

Человек, цель работы которого заключается не только в передаче знаний, но и в формировании направленности саморазвития и развития системы ценностей ребенка, помогает ему в построении собственной жизни и мировоззрения, а также играет активную роль в жизни ребенка.

Список использованной литературы

1. Государственная система образования, Ереван, 2004.
2. Аракелов Г.Г., Жариков Н.М., Учителя и родители о подростковой психологии, Москва, Высшая школа экономики, 1990.
3. Киселева О.О., Теория и практика развития профессионально-педагогического потенциала педагога, Москва, 2002.
4. Пионова Р.С., Педагогика Высшей школы. Учеб.пособие. Минск, 2005.
5. Федорова С.Н., Этнокультурное развитие детей, Москва, 2014.

FUNCTIONS AND PEDAGOGICAL SYSTEM OF VALUES OF THE TEACHER'S ACTIVITY

Ashikyan Armenui

YSU, Armenia

Summary

The system of pedagogical values of the teacher's activity is discussed in this article, it examines not only his professional knowledge and practical skills, but also the image of a person who forms a system of values in accordance with the development of the new generation.

The 21st-century child is endowed with the power of his imagination, outlook and awareness. Therefore, it is necessary to use all this pedagogically correctly for the benefit of the child. This requires certain steps that will ensure the effectiveness of the process. In this case, the role of the teacher, who connects different times and generations, transmits and distributes both national and universal cultural values and forms the generation of the future, is great.

A person whose goal is not only to transfer knowledge, but also to form the direction of self-development and development of the child's value system, helps him in building his own life and outlook, and also plays an active role in the life of the child.

References:

1. State Education System, Yerevan, 2004:
2. Delivery C. G., Zharikov N., More about Adolescent Psychology to Teachers and Parents, m., high. PE., 1990.
3. Kiseleva O., Theory and Practice of Development of Professional and Pedagogical Potential of the Teacher, Moscow, 2002:
4. Pionova R. S., Higher School Pedagogy, Education. Advantages, MN., 2005.
5. Fedorova S. N., Ethnocultural Development of Children, Moscow, 2014:

Материал был представлен и отправлен на рецензию: 04.04.2020

Принято к публикации: 04.05.2020

Рецензент: канд. пед. наук, доцент Арусяк Оганисян

The material was submitted and sent to review: 04.04.2020

Was accepted for publication: 04.05.2020

Reviewer: Assoc. Prof., Ph.D. Arusyak Hovhannisyan

ԳԵՂԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԳԻՏԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ

Բերմեզյան Աստղիկ

*Երևանի պետական համալսարան,
Հայաստան*

Համառոտ ներածական: Հոդվածում քննության են ենթարկվում կրթության ոլորտում, մասնավորապես բարձրագույն կրթության համակարգում այնպիսի դիսցիպլինների (գիտության ճյուղ) դասավանդման ժամանակակից մեթոդները, ինչպիսիք են գեղագիտությունը, արվեստների փիլիսոփայությունը, հասարակական գիտակցության ձևավորման մշակութաբանական շերտերը: Կարևորվում է այն հանգամանքը, որ մարդկության պատմության մեջ քաղաքակրթական յուրաքանչյուր ժամանակաշրջանի արժեքային համակարգը նախևառաջ ձևավորվում և իմաստավորվում է տվյալ դարաշրջանի գիտական և գեղագիտական ժառանգությամբ: Իսկ հասարակական գիտակցության կայացման և ամբողջացման համար անհրաժեշտ է տվյալ հասարակության դեռևս ձևավորվող շերտերի նպատակային ուսուցման կազմակերպում: Կրթական համակարգի նկատմամբ մոտեցման այս տեսանկյունը հնարավոր է իրականություն դարձնել նաև գեղագիտականի՝ ժամանակակից հարցադրումներով դասավանդմամբ: